

ATSPINDŽIAI

PAVEIKSLUOTAS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

4 metai. 1923 m. Balandžio m. Nr. 4.

Ord. Profesorius Jonas Šimkus, Lietuvos Universiteto Rektorius,
dėsto Technikos Fakultete cheminę technologiją.

Lietuvos Universiteto pirmųjų gyvenimo metų apžvalga.

Šių 1923 metų vasario 16 dieną mūsų Almai teko švęsti savo pirmosios metinės sukaktuvės. Tos Dienos iškilmingame Universiteto Tarybos posėdyje, į kurį atsilankė, be mokslo personalo, Seimo Pirmininkas, Ministeris Pirmininkas, Švietimo Ministeris, Lietuvos Episkopato ir Diplomatų korpuso nariai ir šiaip rinktinių svečių. Man, kaipo Universiteto sekretoriui, teko nepaprastos garbės — patiekti tų pirmų Universiteto metų apžvalgą. Kas ten būvo perskaityta suglaustoje, sutrumpintoje formoje, čią paduodama pilniau, nebevartojant anų sutrumpinimų, kurie tuomet buvo reikalingi, atsižvelgiant į esamo Vyriausybės atstovų dispozicijoje laiko trumpumą.

1. Universiteto kūrimas ir gyvenimo pradžia. — Pirmi Lietuvos Universiteto gyvenimo metai — tai gimimo ir organizavimosi pradžios metai.

Gimimas buvo nelengvas ir painus. Jis buvo net dusyk sutrukdytas, pirmą kart — Lietuvos priešų žygiais, antrą kart — pačių piliečių ginčais.

Kad ne Lietuvos priešų užplūdimas, šioji Alma būtų sukurta jau 1919 m. sausio 1 d., kaipo Vilniaus Universitetas. Taip buvo nusprendęs atgimstančios Lietuvos valstybės vyriausias laikinas organas — Valstybės Taryba, jau 1918 m. gruodžio 5 d. priėmusi „Vilniaus Universiteto Statutą.“ Tai būtų buvę ne kas kita, kaip atgaivinimas senojo Vilniaus Universiteto, rusų valdžios 1832 m. uždaryto. Deja, rusų ir lenkų neprietelingi žygiai privertė mūsų laikinąją vyriausybę pasitraukti iš Vilniaus į Kauną, kur jos išgalės tapo tiek absorbuotos kovomis su valstybės užpuolikais (lenkais, rusais bolševikais ir bermontininkais) ir valstybės aparato organizavimu, jog valstybinio Universiteto kūrimą prisiėjo atidėti ilgesniam laikui. Vis belaukiamą tokį Universitetą kuriam laikui pavaduoti teko žinomiems Kauno Aukštiesiems Kursams — privačiai aukštajai mokyklai, įsteigtai privačia iniciativa ir visuomenės pastangomis, ne valstybės lėšomės, ir veikusiai nuo 1920 m. sausio 27 d. iki šio Lietuvos Universiteto įkūrimo.

Mūsų Universiteto įkūrimas, vyriausybės planais, būtų turėjęs įvykti ne vasario mėnesį praeitų metų, tik jau 1921 metų rudens pradžioje. Tam tikro statuto sumanymą Švietimo Ministerija (ministeriaujant dar p. K. Bizauskui) buvo patiekusi Ministerių Kabinetui jau gegužės mėnesio pradžioje anais 1921 m. Iš Ministerių Kabineto to statuto projektas buvo atiduotas Steigiamajam Seimui rudens sesijos pradžioje, ir neužilgo tą patį rudenį statutas imta svarstyti pirmu skaitymu, bet, nelaimei, to įstatymo svarstymas tiek sukėlė ginčų (kaip pačiame Seime, taip ir spaudoje) ir tiek užsitęsė jog galutinas Lietuvos Universiteto statuto priėmimas teįvyko vos pavasarį 1922 metų, kovo 24 d., o įstatymo paskelbimo „Vyriausybės Žiniose“ sulaukta tik balandžio 22 d.

Tuo tarpu ir valstybės, ir visuomenės, ir besimokinančios jaunuomenės reikalai nebepakentė tokio perilgo dalykų tęsimo, ir faktiškai, naujo šviet. Ministerio prof. P. Juodakio energijos dėka, ši Alma Mater tapo provizoriniu būdu sukurta dar porą mėnesių prieš įstatymo paskelbimą. Atatinkamas vyriausybės dekretas, į kurio prasmę paskui nenorėjo gana įsigilinti kai kurie pačios Almos malkontentai, skambėjo šitaip: „1922 metų vasario mėnesio 13 dieną Ministerių Kabinetas, vaduodamasis Vilnaus universito įsteigimo įstatymu ir turėdamas omeny Steigiamajame Seime svarstomąjį universito statuto projektą ir universito atidengimo klausimo pribrendimą ir reikalingumą, nutarė 1922 metų vasario mėnesio 16 d. atidengti universitą Kaune. — Universito atidengimą įvykdyti pavedama Švietimo Ministeriui“. Ein. Respublikos Prezidento par. vasario 16 d. patvirtino Švietimo Ministerio pristatytuosius kuriamojo Universiteto rektorių ir fakultetų dekanus; fakultetams tapo paskirti pirmieji mokslo personalo „branduoliai“ — po 5 asmenius kiekvienam ir, metai atgal, numatytą 16 vasario dieną — tautos šventės dieną — didžioje universiteto salėje įvyko tiek lauktojo universiteto atidarymo iškilmė, dalyvaujant Respublikos Prezidentui, Ministeriui Pirmininkui, Šviet. Ministeriui, Episkopato nariams, pirmutiniam Universiteto profesūros branduoliui ir gausingai šviesuomenei su mokslo jaunuomenės būriais.

Pirmųjų studentų, o taipogi ir laisvųjų klausytojų priimėjimas pasibaigė maždaug kovo mėn. pusėje. Pirmasis klausytojų komplektas, ir tai virš 300 žmonių, Universitetui teko iš buvusių Kauno Aukštųjų Kursų.

Kovo mėnesio antroje pusėje jau visuose fakultetuose ėjo mokslas.

2. Mokslo personalo papildymo ir sugrupavimo tvarka. Fakultetų branduoliai nuo pat pradžios rūpinosi papildyti savą mokslo personalą. Naujų mokslo personalo narių parinkimai pradžioje, einant Vilniaus Universiteto statutu, būdavo sutariami atatinkamuose fakultetuose, o galutinai priimami tik plenarėje viso Un-to Taryboje, kur savu laiku buvo plačiai aptarta ir nustatyta naujų profesorių kvietimo tvarka. Paskui, kai tapo paskelbtas Steig. Seimo priimtasis statutas, privalomas Kauno Universitetui (56 §), visi mokslo personalo parinkimai ir promocijos daroma vien pačių fakultetų tarybose, nes šiuo reikalu fakultetai tapo visai autonomingi nurodytomis Un-to Statuto III ir IV skyriuje sąlygomis. Ten nurodytus reikalavimus aiškiau turi detalizuoti ruošiamas Un-to regulaminas.

Pradedant Un-to gyvenimą, kai arčiau laikytasi Vilniaus Universiteto statuto normų, vyresnysis fakultetų personalas etatiniu atžvilgiu buvo suskirstytas tik į du laipsnių, t. y. į profesorius ir docentus. Naujasis statutas numatė daugiau laipsnių pačiame vyriausiame mokslo personale, butent numatė: a) ordinarinius profesorius, b) ekstraordinarinius profesorius ir c) docentus, be privatdocentų, kurie nesiskaito etatiniais. Eidamos naujai paskelbtu statutu, fakultetų tarybos, dar prieš baigiant pavasario semestrą, perrinko ir naujai sugrupavo visą savo vyresnįjį mokslo personalą.

3. Un-to vykdomųjų organų išvystymas. Pirmaisiais mėnesiais, naujos įstaigos vykdomojo organo pareigas ėjo, kaip tuomet buvo tariama, „Dekanų Taryba“ su Rektorium priešakyje; neužilgo tat imta vadinti Universiteto Senatu. Čionai buvo tada iš viso tik šeši asmenys. Kaip norėjo Vilniaus U-to statutas, „ligi nesuaugus universitetui“ visa šios kolegijos sudėtis parėjo dar ne nuo rinkimų, tik nuo „didžiosios vyriausybinės valdžios“, taigi nuo Respublikos Prezidento dekreto. Pažymėsime, jog tuo laiku dar nebuvo šalia U-to Senato aiškiai apibrėžtos U-to Valdybos sudėties. — Ypačiai svarbiems viso universiteto reikalams buvo šaukiami visos profesūros, kaipo Un-to Tarybos, posėdžiai.

Einant naujai priimto statuto nurodymais, Un-to Tarybos posėdžiuose gegužės mėn. 1922 m. tapo sudaryta pirma rinktoji Un-to Valdyba iš trijų asmenų — Rektoriaus, Prorektoriaus ir Sekretoriaus (kurs drauge yra U-to Tarybos ir Senato sekretorius). Kadangi naujuoju statutu U-to Senatą sudaro minėtieji trys asmenys kartu su fakultetų dekanais, tad nuo gegužės mėn. 12 dienos Senatas turėjo jau 8 narius. Kiek vėliau, atsiradus dar vienam naujo fakulteto dekanui, U-to Senatas pasiekė pilno savo narių skaičiaus — 9 asmenų.

U-to Senato sudėtis buvo gana pastovi. Yra pasikeitę tik du dekanai. Pirmas teologijos fakulteto dekanas, prelatas Maironis-Mačiulis, kitų pareigų trukdomas, pasišalino nuo dekanavimo jau antrame mėnesyje; į jo vietą stojo prof. P. Būčys. Išėjus naujam statutui, esamieji dekanai buvo Fakultetų Tarybose perrinkti be jokių pakeitimų. Bet

neužilgo pasišalino buv. Socialinių Mokslų fakulteto dekanas prof. Valdemaras, nesutikdamas tuojau imtis savo fakulteto reorganizacijos atatinkamai naujam statutui; jį pakeitė prof. M. Biržiška. — Rinkimų keliu sudarant U-to Valdybą gegužės mėn., viso Universiteto Taryba Rektorium perrinko tą patį profesorių Joną Šimkų.

Nauji Un-to vykdomojo organo rinkimai numatomi tik pavasario semestro gale. Pirm to laiko, nežiūrint Rektoriaus ir Prorektoriaus pastangų atsistatydinti, nei U-to Senatas, nei U-to Taryba nesutiko daryti pakeitimų U-to Valdyboje. Fakultetų Tarybos laikėsi tokio pat nusistatymo savų dekanų atžvilgiu.

U-to Senatas, Universitetui besitvarkant, turėjo labai daug įvairiausių reikalų; todel jam teko posėdžiauti kas savaitę arba ir dažniau. Nuo praeitų metų vasario 16 d. iki šių 1923 metų to mėnesio 16 d., Senatas yra turėjęs 46 posėdžius. Renkantis Senatui nebuvo atsitikimo, kad trūktų kvorumo, dažniausiai būdavo pilnas visų narių skaičius. — Universiteto Valdybai teko pakelti einamų reikalų tiek, jog Rektorius kasdien turėjo daug darbo valandų.

Įstaigos vyriausią organą, Universiteto Tarybą, sudarė visų fakultetų vyresnysis mokslo personalas ir U-to garbės profesoriai, bet privatdocentai gali dalyvauti tik patariamuoju balsu. Metinių sukaktuvių dieną išpuolė jau dešimtas U-to Tarybos posėdis. Jai teko rūpinti tam tyčia įstatymo (U-to statuto) rezervuotieji dalykai, o taipogi eilė visokių pasitaikomų itin svarbių visam universitetui reikalų, kurie į šią instanciją patenka paprastai per U-to Senatą.

Visokeriopiems Universiteto reikalams rūpinti, daug kartų ar tai Senato ar tai kitos kurios instancijos buvo sudaromos įvairios specialės komisijos. Apie visas čia nekalbėsime, bet negalime palikti iš jų tarpo bent tokių, kurios turi patvarių Un-to vykdomųjų organų pobūdžio. Taip, turint galvoje plačius organizuojamos Un-to bibliotekos reikalus, jau pirmame pusmetyje tapo sudaryta nuolatinė Bibliotekos Komisija, kurion įeina pirmininku — universiteto prorektorius, gi nariais — deleguotieji atskirų fakultetų atstovai (po vieną nuo fakulteto) ir etatinis bibliotekos vedėjas (direktorius) specialistas. Kitos dvi nuolatinės komisijos yra numatytos pačiame U-to statute. Siųdviejų viena, vadinama Ūkio Globos Taryba, iš keturių narių, liko sudaryta Un-to Senato tuojau, kai tik tapo paskelbtas dabartinis mūsų Almos statutas; šioji Taryba drauge su Rektorium tvarko ir valdo Universiteto turtą. Antra statuto numatytoji nuolatinė komisija vadinasi Un-to Teismas, kurį turi sudaryti „po vieną atstovą nuo kiekvieno fakulteto tarybos ir po vieną nuo kiekvieno fakulteto studentų“ (statuto 46 §). Fakultetų Tarybos negaišuodamos parinko teisman savo atstovus. Tačiau visiškas to organo sudarymas ir jo funkcionavimas liko iki pat metų galo suvėlintas per tai, kad studentai, tinkamai nesupratę prasmės to universitetinės autonomijos padaro, ilgą laiką nesiryžo deleguoti ten savų atstovų.

4. **Universiteto sudėtis fakultetais.** — Universitetas pradėjo savo gyvenimą, turėdamas tik 5 fakultetus: 1) Teologijos, 2) Socialinių mokslų, 3) Medicinos, 4) Gamtos ir Matematikos, 5) Technikos.

Jau pirmame pusmetyje fakultetų sudėtyje įvyko stambi atmaina. Būtent, į vietą jau veikusio bendresnio Socialinių Mokslų fakulteto, naujai paskelbtasis U-to statutas numatė du atskiru fakultetu: vieną — Humanitarinių Mokslų, kitą — Teisių. Humanitarinis fakultetas iš buvusio bendresnio susiorganizavo gana greitai tame pačiame pusmetyje. Teisių fakulteto organizacija, kilus kai kurioms painiavoms, gerokai nusitęsė, taip jog studentams teisininkams teko nustoti vieno semestro. Galų gale šio fakulteto branduolis liko paskirtas Valstybės Prezidento dekretu birželio 20 d. 1922, gi faktiškai fakultetas susiorganizavo tik rugsėjo mėnesyje.

Naujuoju statutu pasikeitė taipogi Teologijos fakulteto struktūra. Sisai tapo dvilypis, Teologijos-filosofijos fakultetas; čia, filosofiškoje fakulteto dalyje, įvesta eilė svietiškų katedrų, turinčių artimesnio santykio su katalikų pasaulėžiūra.

5. **Fakultetų skyrių plėtimas.** — Un-to statutas yra numatęs ne tik fakultetų skaičių ir jų sudėtį katedromis, bet dar tam tikrus skyrius, bent keturių fakultetų ribose, palikdamas fakultetams teisę (11 §) steigti ir naujus skyrius.

Pirmais metais dar nevisi statuto nurodyti skyriai sudaryta.

Teologoijos—Filosofijos fakultete ėmė veikti: a) teologijos, b) filosofijos ir c) teisių skyriai. — Pirmame skyriuje, nuo 1922 m. rudens semestro pati teologija einama dviem ruožais: 1) bendruoju, kuriame nėra ypatingos teologijos šakose specializacijos, ir 2) specialiu ruožu, būtent jau tam tikra specializacija, duodančia teisės gauti mokslo laipsnius. — Filosofijos skyriuje jau įvesta eilė „šakų“ su nustatyta specializacija ne tik filosofijos, bet ir pedagogijos bei socialogijos srityse. Kitiems mokslo metams organizuojama du nauji skyriai: istorijos ir literatūros.

Humanitarinių mokslų fakultetas savo iniciatyva sudarė 4 skyrius: a) kalbotyros, b) literatūros, c) istorijos ir d) filosofijos. Šis paskutinis ėmė veikti tik antriems mokslo metams prasidėjus.

Teisių fakultetui skyriai statute nebuvo nusatyti ir jame, kaipo vėliau sudarytame, skyrių tuo tarpu dar neįvesta, bet einama prie jų sudarymo artimiausioje ateityje.

Matematikos — Gamtos fakultete statutas buvo numatęs 5 skyrius. Fakulteto Taryba 1922 m. birželio 21 d. eidama U-to statuto 11 §, fakultetą suskirstė kiek kitaip, 4 skyriais. Jų veikia jau trys: a) matematikos - fizikos, b) fizikos—chemijos ir c) biologijos. Šis paskutinis, nors turi ne tik mokslo personalą, bet ir turtingų mokslo reikalams kolekcijų, ilgą laiką negalėjo normaliai veikti del vietos stokos. Del to kentėjo labiausia botanikų darbas. Skyriaus padėtis žymiai pagerėjo metams baigiantis, kai fakultetui teko Gamtos Tyrimo Stotis, tiek reikalinga biologijos praktikos darbams.—Visi dėstomieji fakulteto skyriuose mokslai, griežtesnės specializacijos dėliai, yra dar suskirstyti 8 ciklais (jie nurodyti ir aiškinami „Lietuvos Universiteto“ 56 ir 66 p. 522). — Rengiamasi atidaryti ir paskutinį agronomijos — miškininkystės skyrių. Turint planingai sutvarkytus artymųjų mokslų ciklus, ir šitas skyrius, gavus vietos praktikos darbams Fredoje, gali būti tuoj atidarytas be didžio nuostolio jau esamų studentų semestrams.

Medicinos fakultete jau veikia visi keturi skyriai: a) medicinos, b) farmacijos, c) veterinarijos ir d) odontologijos. — Del vietos trūkumo ilgai gavo kentėti labiausiai veterinarijos skyrius, neturėdamas buto būtiniausiai gyvulių anatomijos katedrai. Padėtis buvo tiek kritinga, jog metų gale fakultetas turėjo galvoti apie to skyriaus likvidavimą. To išvengta, gavus vietos karo veterinarijos mokykloje Sančiuose. — Medicinos skyriui pavyko sukrauti ir išplėsti didelį anatomikum'o turtą—labai turtingą skeletų kolekciją, o taipogi žymų rinkinį preparatų su patologiniais egzemplioriais embriologijos srityje.

Technikos fakultete, iš numatytų keturių, tuo tarpu veikia tik du skyriai: a) statybos ir b) mechanikos. Kitų dviejų (elektrotechnikos ir chemijos) atidarymas numatomas ateinantį rudenį.

6. **Mokslo personalo sudėtis.** — Pradėdamas gyvenimą, Lietuvos Universitetas turėjo tik 25 vyresniojo mokslo personalo narius. Gale pirmo pusmečio (pavasario semestras baigta 30 birželio d. 1922 m.) visame Universitete buvo profesorių 20, docentų 18, lektorių 1, asistentų 8, laborantų 2 ir odontolog. technikų 1. Toliau visi fakultetai tiek žymiai papildė savą mokslo personalo sudėtį, jog

rudens semestro gale Universitete buvo: 45 ordinariniai bei ekstraordinariniai profesoriai, 23 docentai, 4 privatdocentai, tad viso vyresniajame mokslo personale 72 asm., ir dar 35 asmenys jaunesniojo mokslo personalo (lektorių, asistentų, prozektorių, laborantų ir kitų).

Čia reikia konstatuoti, jog, bendrai imant, mokslo personalo branduolį jaunam universitetui pasisekė sudaryti iš lietuvių,—jau tai profesoravusių užsienio aukštosiose mokyklose, jau tai kaipo lektorių, išmėginusių savo pajėgas Kauno Aukštuosiuose Kursuose, jau tai kitose mokyklose pasižymėjusių ypatingais dėstymo gabumais ar mokslo raštais. Pasirodė, jog galinčių mokslo darbą dirbti lietuvių tautoje yra daugiau, negu kai kurie tikėjo.—Reikalui esant, Universitetas naudojosi ir kitais svetimų šalių profesoriais, kad ir nemokančiais lietuvių kalbos, kuri sulig statutu yra mokslų dėstomoji kalba. Eidama Un. Statuto 2 § (pastaba), Un-to Tatyba yra leidusi kai kuriems profesorams laikinai dėstyti kitomis kalbomis, butent 2 — vokiečių kalba ir 7—rusų kalba. Ne lietuvių skaičiuje, Universiteto profesūros eilėse darbavosi atstovai šių tautybių: rusų, vekiečių, vengrų, latvių ir žydų. Jie sudarė arti 12%, lietuviai arti 88%.

7. **Universiteto klausytojai.** — Klausytojų priėmimo pagrindinės sąlygos, bendrais bruožais, buvo nustatytos pačiame U-to Statute (37—39 §§). Paskiau, jau tai U-to Senato, jau tai atskirų fakultetų nutarimais jos tapo labiau detalizuotos. Atatinkami nutarimai buvo skelbiami „Lietuvoj“, o taipogi atskirų fakultetų taisyklių rinkiniuose ir galop įtraukti į bendrą pirmą Un-to metraštį („Lietuvos Universitetas. — The University of Lithuania,“ Kaunas, 1923.).

Un-to klausytojų skaičius ir jų pasiskirstymas fakultetuose pavasario semestro gale atrodė šitaip: I) Teol.-filos. fak. studentų 26, laisvųjų klausytojų nebuvo; II) Humanit. m. fak. stud. 30 ir laisvųjų klaus. 20 (tad iš viso 50); III) Teisių fak. stud. 104, laisv. klaus. 20 (iš viso 124); IV) Matematikos-Gamtos fak. stud. 29, laisv. kl. 3 (iš viso 32); V) Medicinos fak., imant visus 4 skyrius bendrai, stud. 158 ir laisv. kl. 32 (iš viso 190); VI) Technikos fak. stud. 48, laisv. kl. 2 (iš viso 50).

Tad visame Universitete pavasario semestre buvo studentų 395 ir laisvųjų klausytojų 77, iš viso 472 klausytojai.

Antrame pusmetyje, t. y. rudens semestre, klausytojų skaičius pašokėjo labai žymiai, labiau neg antra tiek. Rudens semestro gale visų klausytojų Universitetas turėjo 1128, jų tarpe studentų 979 ir laisvų klaus. 149. Fakultetais jie skirstėsi šitaip: I) Teol.-filos. 92 (stud. 65 ir l. klaus. 27); II) Humanitar. 97 (stud. 72 ir l. kl. 25); III) Teisių 242 (stud. 205 ir l. kl. 37); IV) Matemat.-Gamtos 137 (stud. 109 ir l. kl. 28); V) Medicinos, visų 4 skyrių bendrai, 425 (stud. 373 ir laisv. kl. 52); VI) Technikos 162 (stud. 155 ir laisv. kl. 7). – Bendrai imant, skaičiumi viršijo vyrai: vyrai sudarė arti 68 % visų klausytojų, moterys arti 32 %.

Un-to gyvenimas rodo jog studentų skaičius didėja tokiu tempu, kad net ir Vilniui su laiku grįžus į Lietuvos valstybę, nebus galima tenkintis vienu Universitetu ir bus reikalo laikyti bent du, tariant — ir Vilniuje, ir Kaune.

Klausytojų studijų semestrų atžvilgiu tenka pažymėti, kad jau pirmais Universiteto metais buvo atidaryta ne tik du pirmuoju semestru, bet daug daugiau. Taip šit Matematikos-Gamtos, Medicinos ir Technikos fakultetai rudenį šalia pradedamųjų turėjo atidarę net V semestrą. Tai buvo galima ivykinti del to, kad universitetan stojo ne tik paprasti maturistai, bet ir žymus skaičius toliau pastumėjusių savas studijas jau tai buv. Aukštuosiuose Kursuose, jau tai kitose atatinkamose mokyklose ir tuo būdu pasiruošusių aukštesniems semestrams.

Tautybės atžvilgiu statistiką padaryti mūsų sąlygose buvo gana keblus dalykas. Ji daroma su tam tikrais anketos lapeliais, kuriuos klausytojai turi parašyti savc ranka. Kadangi nevisuomet tai daroma noringai, statistikos šiame punkte suvedimas labai užsitęsė, ir visai tikrus rezultatus galima bus paskelbti tik kiek vėliau. Tuo tarpu tik bendrai galima pasakyti, kad lietuvių yra arti 56 %, o kitų tautybių (labiausiai žydų) arti 44 %, tad nelietuvių tautybės studentai (-tės) sudaro pernelyg aukštą nuošimtį. Tai atsitiko ne tik del to, kad statutas nėra nustatęs jokių procentinių normų tautybės atžvilgiu, bet ir del to, kad statute nebuvo griežtai sureguliuotas lietuvių kalbos mokėjimo klausimas jau stojant į Universitetą. Todel klausytojų skaičiuje radosi labai daug tokių, kurie dar nemoka dėstomosios kalbos, kas negalėjo nekliudyti studijų sėkmingumui ir pačių klausytojų tarpe kartais kėlė nesusipratimų, žalingų ramiam įstaigos darbui. Un-to Senatas negalėjo neatkreipti į visa tai dėmesio ir antrame pusmetyje ėmė ieškoti priemonių, kaip garantavus reikiamą dėstomos (lietuvių) kalbos mokėjimą, o tuo pačiu studijų sėkmingumą nuo pat įstojimo laiko, ir tuo reikalu įnešė atatinkamus sumanymus Un-to Tarybon (šičia tas dalykas liko sureguliuotas antriems Un-to metams prasidėjus).

Į Un.-to klausytojų skaičių buvo priimami ne tik Lietuvos piliečiai, bet ir svetimšaliai. Ministerių Kabineto nutarimu šiems mokslo metams studentai svetimšaliai turėjo mokėti ne daugiau, kaip mūsų piliečiai. Apie tai Universitetas atatinkamu keliu yra pranešęs Vokiečių Atstovybei, o taipogi Latvių ir Estų aukštosioms mokykloms.

Studentų mokesčiai, kaip imatrikulavimo (įrašų) taip ir semestriniai, buvo, palyginamai, nedideli. Pirmame ir antrame pusmetyje, per valiutos svyravimą ir keitimą, jie išpuolė nevienodai: pradžioje mokėta įrašų 100 auksinų ir semestrinių 500 a., antram gi semestrui (Ministerijos raštu „1922/23 m. metų pirmam pusmečiui“) Ministerių Kabineto 1922.X. 23 nutarimu, už Un-to kursų lankymą ir naudojimąsi mokslo priemonėmis nustatytas mokestis jau 40 litų, o kitam semestrui dar truputį kilstelėja — iki 50 litų, plus už imatrikulavimą 5 lt. Nors savyje tokie mokesčiai atrodo net permaži (ypač atsiminus materialių mokslo priemonių laboratorijose naudojimą), tačiau del bendrai sunkių ekonomiškų krašto sąlygų, valiutos pakeitimo laiktarpyje mokesčių lytais sumokėjimas atsiėjo studentams nelengvai ir taip užsitęsė, jog Un-to valdyba turėjo rūpinti prolongatų reikalą.

Savo ekonomiškiems ar šiaip kultūros reikalams rūpinti Un-to klausytojai dar pirmais metais įsteigė keletą studentų organizacijų, kurių įstatus tvirtino Senatas, ein. stat. 44 §. Taip 1) 1922 m. gegužės mėn. 18 d. patvirtinti įstatai „Lietuvos Universiteto Studentų Savišalpos Draugijos“, 2) gegužės 24 d. — „L. U-to Lietuvių Katalikų Studentų Ateitininkų Sąjungos“, 3) rugsėjo 21 d. — „L. U-to Studentų Socialistų Draugijos“, 4) lapkričio 9 d. „Lietuvių Studentų Tautininkų Korporacijos“. Naujų metų pradžioje patvirtinta dar dviejų organizacijų įstatai: 5) 1923 m. vasario 22 d. „L. U-to Studentų Medikų Draugijos“ ir 6) tą pačią dieną „L. U-to Studentų Žydų Kultūrinio Susivienijimo“.

8. **Universiteto laikymo išlaidos.** Nuo pradžios, t. y. nuo įkūrimo dienos iki spalių 1 d., skaitant dar vokiškomis markėmis, Un-to išlaikymas valstybės iždui kainojo 5.730.738 auksinus ir 86 skatikus; anuomet pavertus litais, būtų buvę tat arti 28.653 lt. — Nuo spalių mėn. pradžios iki 1922 metų galo Un-tas iždui atsiėjo dar 190.178 lt. ir 61 ct. Tad iš viso pirmieji Un-to gyvenimo metai kainojo valstybei 218.832 lt. — Išlaidos skirstėsi šitaip: Un-to mokslo personalo ir kitų tarnautojų algoms 121.992 lt. (su centais), mokslo priemonėms 54.345 lt. (su ct.) ir ūkio išlaidoms 42.493 lt. (su ct.)

Vokiečių valiutos vartojimo laikotarpyje, del šios valiutos nepastovumo ir galop katastrofingo kritimo, žymiai gavo kentėti Un-to reikalai kaip įsigyjant mokslo priemones, taip ir tvarkant įvairius įstaigos ūkio dalykus.

Svyruojant, o paskui ir pasikeičiant valiutai, šiek tiek svyravo ir Vyriausybės nusistatymas Un-to mokslo personalo atlyginimo reikalais. Pačioje pradžioje aukščiausia, tariant ordinarinio profesoriaus pagrindinė alga buvo nustatyta 3000 auksinų mėnesiui, kitiems laipsniais vis mažiau. Kadangi vyresnysis mokslo personalas, be Universiteto bibliotekos, neišvengiamai turi rengti ir laikyti dar savąjį mokslo darbo varstotą — daug kainojančių knygų rinkinius — tad šalia algos profesoriams ir docentams buvo paskirtas dar honoraras – po 300 auks. už savaitinę pamoką mėnesiui, t. y. 1/10 ord. profesoriaus algos. Valiutai krintant, pagrindinė alga buvo keliama maždaug proporcingai valiutos kritimui, bet honorarai ilgą laiką likosi sustingusiame pirmutiniame skaitmenyje. Un-to personalą provizoriniai įtraukus į naujai sudarytą valstybės tarnautojų kategorijų lentelę, dvilypė profesūros atlyginimo sistema pasiliko ir toliau, bet honorarų dydis jau senai nebesiekia nei pusės pirmykštės su alga proporcijos. Kaip Un-to Senatui, taip ir visai U. Tarybai buvo aišku, jog permenkos profesūrai materialės sąlygos daro skriaudą pačiam mokslo darbui, versdamos docentus ieškotis pašalinių tarnybų ir darbų. Koks turėtų būti, U-to Tarybos išmanymu, mokslo personalo atlyginimas, ji yra pareiškusi 1922 m. spalių 15 d. posėdyje, svarstydama Un-to sąmatą 1923 metams. Tie Un-to pageidavimai ir platus motyvų išdėstymas buvo įteikti Šviet. Ministerijai spalių 27 d. ir lapkričio 30 d., bet iki šiai dienai Un-to personalo atlyginimas vis tebedaromas senomis normomis. Seimui iki šiol nesuskubus apsvarstyti Lietuvos Universiteto etatų, ir pats mokslo personalo atlyginimas tebėra provizorinis.

9. **Mokslo darbas ir sąlygos.** Mokslo darbas pirmais Un-to metais turėjo pakelti visus organizacijos laikotarpio sunkumus ir painiavas, kurių nežino įsigyvenusios mokyklos. Bepig tęsti mokslo darbą tiems universitetams, kurie jau turi aprūpintas laboratorijas, bibliotekas, turtingus archyvus, muzėjus, klinikas, observatorijas, botanikos sodus ir t. t. Mūsų Almai teko rūpintis viso to kūrimu ar organizavimu. Jei mūsų įstaiga būtų gimusi ir įsigyvenusi dar Vilniuje, ji būtų paveldėjusi tenai gana turtingą biblioteką. Čia, Kaune, kur pati valstybės biblioteka tebėra organizacijos pradžioje, Un-tui teko pradėti gyvenimą veik be bibliotekos. Tiesa, iš buv. Aukštųjų Kursų gauta mažytė biblioteka ir keletas laboratorijų. Bet tai buvo tik užuomazgos, bibliotekos ir laboratorijų pradmenys. Per metus Un-tui, jau tai supirkinėjimo jau tai dovanų keliu, pavyko labai žymiai padidinti mokslo knygų išteklių. Tarp svarbiausių laimėjimų reikia pažymėti įsigytą ištisą prof. Adalb. Bezzenberger'io biblioteką. Podraug Un-tas darė pastangų aprūpinti biblioteką įstatymų keliu, patiekdamas vyriausybei atatinkamą spaudos įstatymo papildymo projektą, liečiantį „privalomųjų egzempliorių" reikalą. Nemažai pastumėta pirmyn ir mokslo kabinetų bei laboratorijų aprūpinimas reikalingais instrumentais ir kitomis priemonėmis; šičia, greta užpirkimų, padėjo taipogi Valstybinė centrinė Technikos-Chemijos laboratorija savo aparatūros ištekliumi.

Greta minėtųjų padedamųjų mokslo įstaigų organizavimo, prie mokslo darbo organizacijos (jau nebekalbant apie gyvų mokslo jėgų traukimą ir būrimą) reikia priskaityti taip pat apsvarstymą ir nustatymą mokslo eigos planų ir taisyklių visuose fakultetuose. Penki pirmiausia susiorganizavę fakultetai padarė tai dar pirmame pusmety (t. y. pavasario semestre, baigtame birželio 30 d.) Visi tie darbai reikalavo negirdėtai dažnų ir ilgų posėdžių kaip ištisų fakultetų tarybų, taip ir ypatingų komisijų ir paties Senato, gi tie amžini posėdžiavimai, greta kitų painiavų, gerokai trukdė mokslo veikalų ruošimą. Visgi jau pradėta leisti atskirų fakultetų organai, o kai kurie vyresniojo mokslo personalo nariai jau suskubo išspausdinti didesnius ar mažesnius mokslo raštus. Patirta, kad daugelis profesorių ir docentų ruošia spaudai savus vaikalus; ypatingai rūpinamasi paruošti universiteto kurso vadovėlius kurių savoje kalboje stoką taip skaudžiai jaučia mūsų studentai.

Savaime aišku, kad mokslo darbas nuolat reiškėsi reguliarėmis profesūros paskaitomis ir pratybomis laboratorijose, seminaruose, proseminaruose ir p.

Suprantamas dalykas, dabar dar netenka žymėti to, kas taip gražiai figuruoja senųjų universitetų atskaitose, tariant to, kas liečia skaičius baigusiųjų studentų, jų gautuosius mokslo laipsnius, jų patiektąsias arba spausdintąsias disertacijas. Tebūnie leista mums tuo tarpu pažymėti, jog bent mažesni dalykai—visokeriopi egzaminai mokslui beeinant— buvo daromi. Paprastai egzaminai buvo daromi kurio nors dalyko pilną kursą išėjus; be to buvo daromi privalomi semestriniai kolokvijumai. Nors studentų gyvenimo sąlygos buvo gana sunkios (gyveno dažniausiai iš tarnybos), profesoriams lyginamai neteko perdaug nusiskųsti del to viso, kas liečia egzaminų, kolokvijumų ir paskaitų lankymo reikalus.

Un-to darbuotojai nepamiršo ir to, kas kitur vadinama „oeuvres d'extension universitaire", viešų bei populerių paskaitų pavidale. Jų padaryta labai žymus skaičius, jau tai paties Un-to salėse šventadieniais, jau tai kitose miesto salėse. Prie šito „plėtimo" darbo reikia taipogi priskirti tokį rimtą dalyką, kaip vidurinių (ir aukštesnių) mokyklų mokytojų vasaros kursai prie Universiteto, įvykdytieji 1922 m. nuo galo birželio iki rugpiūčio pradžios.

Mielu noru Un-to personalas padėjo Šviet. Ministerijai ir kitame svarbiame reikale, kurs tiesioginai interesuoja ne tiek Un-tą, kiek valstybės organus ir pačią visuomenę. Čia turiu galvoje Valstybinę gydytojų egzaminuojamąją komisiją, kurioje pirmininkauja prof. Jurgeliūnas, o eilė kitų profesorių eina egzaminatorių pareigas.

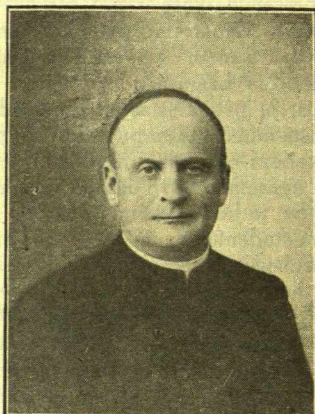
Į skaičių laimingųjų jauno Universiteto žingsnių įrašysime draugiškų ryšių užmezgimą su užsienių mokslinčiais ir mokslo įstaigomis bei organizacijomis. Lietuvos Un-tas gyvai dalyvavo Paduvos Universiteto 700 metų jubiliejuje, Vokiečių Gamtininkų ir Gydytojų Draugijos 100 metų sukaktuvėse, atsiliepė į L. Pasteur'o 100 metų gim. sukaktuves, įteikdamas 1922—XII—27 Pasteur'o Institutui sveikinamąjį raštą, suėjo į santykius su Mokslo Bendradarbiavimo Komisija prie Tautų Sąjungos. Tiems ryšiams megzti ir išlaikyti pradėjome siuntinėti užsienių bibliotekoms mūsų Un-to Fakultetų ar atskirų narių leidinius, tais pačiais reikalais išspausdinome 2 kalbose — lietuvių ir anglų – pirmą mūsų Almos metraštį, „Lietuvos Universitetą". Negalima čia nepaminėti, kad jauna mūsų Alma Mater turėjo džiaugsmo sveikinti savo sienose garsų Paryžiaus lingvistą prof. A. Meillet'ą, Wassar College'o (New York) prezidentą Mac N. Cracken, Berlyno Un-to prorektorių prof. A. Penck ir keletą kitų tos rūšies svečių.

Maloni buvo mūsų Un-to pareiga dokumentuoti savą ir visos tautos pagarbą tiems mokslininkams, kurie jau buvo daug padarę Lietuvos mokslui ir daug patarnavę lietuvių tautai. Saviškius Lietuvos mokslo veteranus Joną Jablonskį ir Joną Basanavičių Un-to Taryba jau 1922—III—14 išrinko Liet. Un-to garbės profesoriais ir nariais. Tais pat metais spalių 15 d. į garbės profesorius pakelti Aleksandras Dambrauskas—Jakštas ir Jonas Mačiulis— Maironis. Tą pačią dieną tas pats aukščiausias Lietuvos universitete titulas pripažintas garbingam vokiečių kalbininkui prof. Adalbertui Bezzenberger'ui, o veikliam mūsų už okeano prieteliui, Amerikos kalbininkui prof. Haroldui H. Bender'iui suteiktas lietuvių filologijos daktaratas honoris causa.

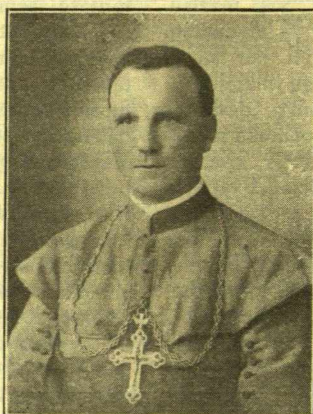
Peržiūrinėjant Un-to Tarybos ir Senato protokolus ir susirašynėjimą su Vyriausybe, nelieka abejonės jog mūsų Almos mokslo reikalams niekas taip nekliudo, kaip buto, reikiamų Un-tui trobesių stoka. Universitetas pirmus gyvenimo metus baigė gaivindamas savą viltį, jog Lietuvos Vyriausybė darys visa kas galima, idant šį opiausį reikalą patenkintų.

Prof. Blaž. Česnys,
Un-to Tarybos ir Senato sekretorius.

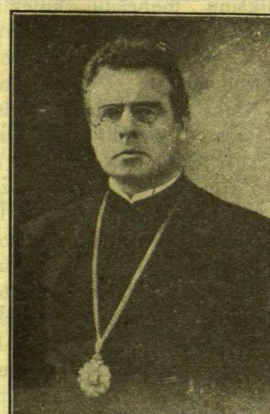
Teologijos-Filosofijos Fakultetas.

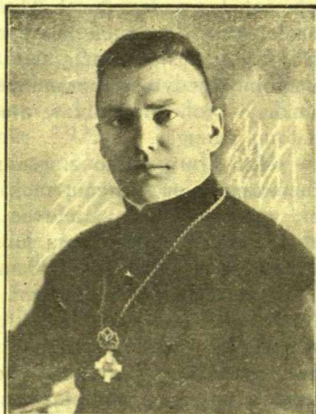
Ord. prof. **Pranas Bučys**, dekanas — dėsto Fundamentalinę Teologiją*).

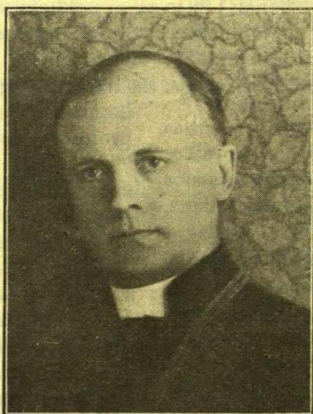
Ord. prof. **Juozas Skvireckis**—dėsto Naująjį Įstatymą.

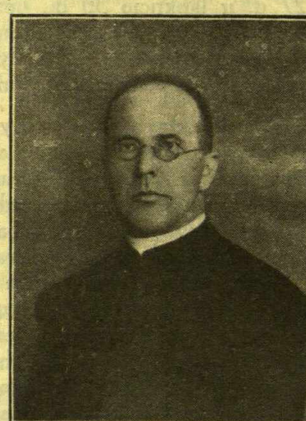
Ord prof. **Jonas Maironis-Mačiulis**—dėsto Moralę Teologiją.

Ord. prof. **Blažiejus Česnys**—dėsto Dogmatinę Teologiją.

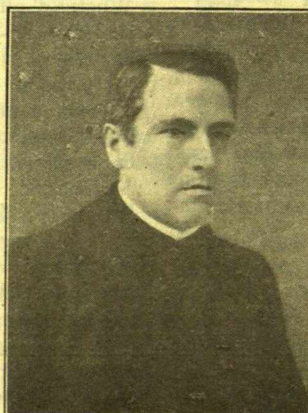
Ord. prof. **Aleksandras Grigaitis** — dėsto Senąjį Įstatymą.

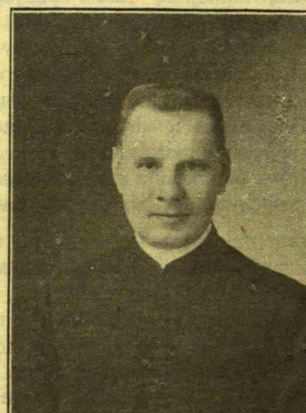
Extraord. prof. **Pranas Kuraitis**, sekretorius—dėsto Naujųjų laikų filosofijos ist. ir Gnoseologiją.

Extraord. prof. **Kazys Šaulys** — dėsto Kanonų Teisę.

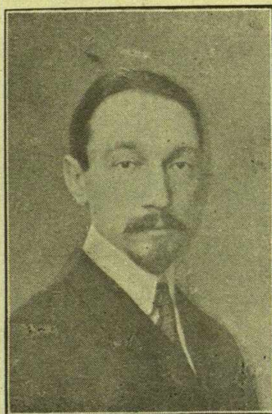
Extraord. prof. **Antanas Maliauskas** — dėsto Sociologiją.

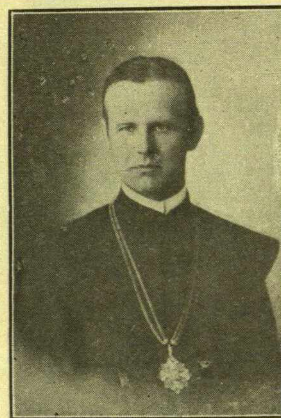

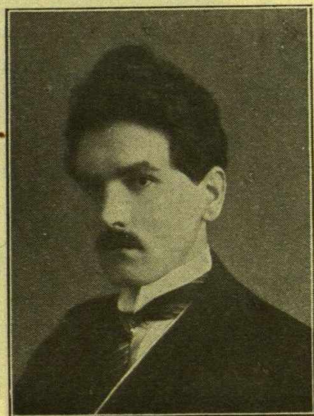
Extraord. prof. **Antanas Alekna** — dėsto Sen. Bažnyčios ist. ir Religijų ist. Lietuvoje.

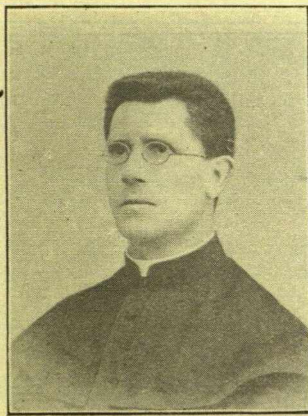
*) Terminologija visų fakultetų mokslo dalykams palikta tokia, kokią vartoja pats Universitetas. Red.

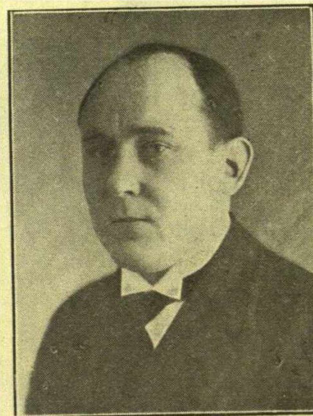

Extraord. prof. **Pranas Dovidaitis** —dėsto Religijų Istoriją.

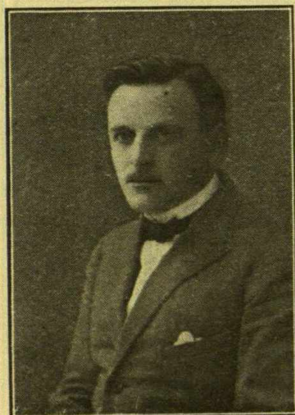

Extraord. prof, **Stasys Šalkauskas** — dėsto Pedagogiką.

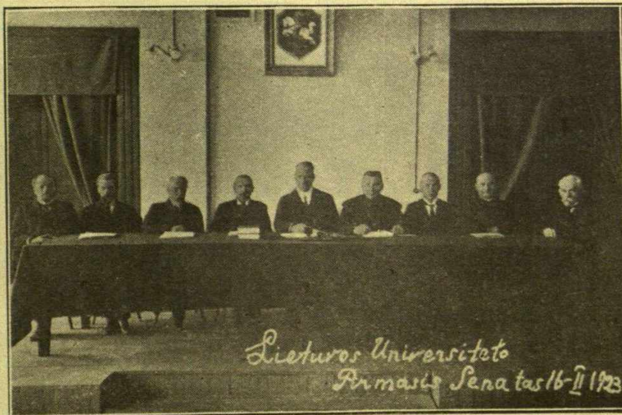

Extraord. prof. **Kazys Paltarokas** — dėsto Pastoralę Teologiją.

Extraord. prof. **Juozas Eretas**—dėsto Visuotiną Literatūrą.

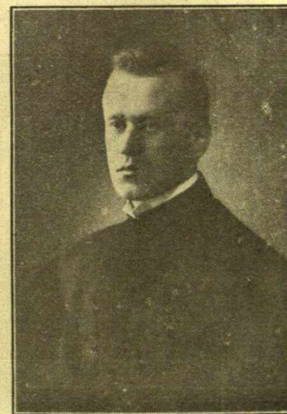

Extraord. prof. **Mečislovas Reinys** —dėsto Psichologiją.

Docentas **Leonas Bistras** — dėsto Gamtos Filosofiją.

Priv. doc. **Alfredas Senn'as**—dėsto Graikų ir lotynų kalbas.

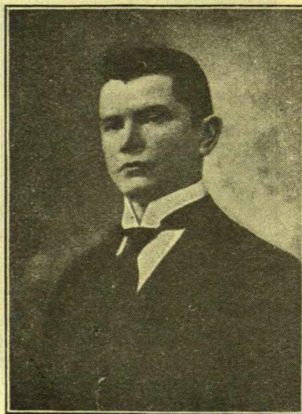
Universiteto Senatas.

E doc. p. **Morkus Morkelis** — dėsto Patrologiją.

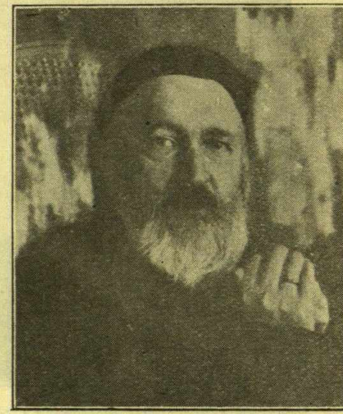
Humanitarinių mokslų Fakultetas.

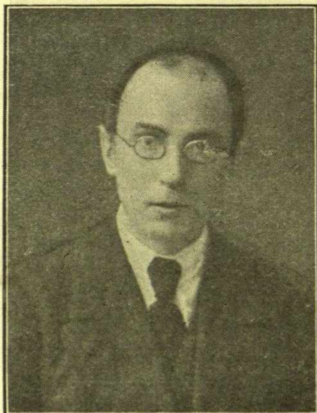
Ord. prof. **Mykolas Biržiška**, dekanas —dėsto Lietuvių literatūros istoriją.

Ord. prof. **Augustinas Voldemaras** – dėsto Graikų literatūrą.

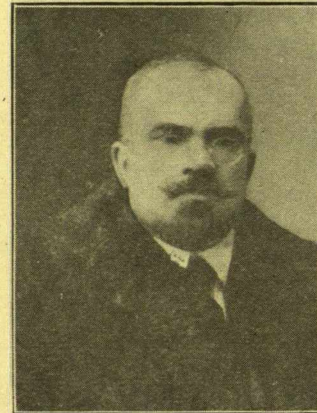
Ord. prof. **Jonas Jablonskis** — dėsto Lietuvių kalbą.

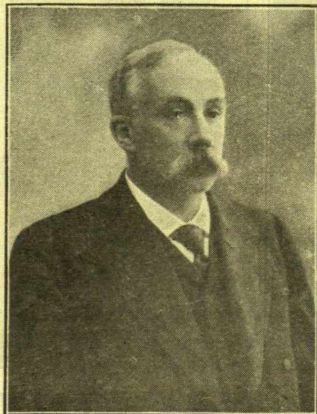
Ord. prof. **Kazys Būga**—dėsto Lietuvių kalbos morfologiją, fonetiką ir lyginamosios kalbotyros elementus.

Ord. prof. **Vincas Krėvė Mickevičius**—dėsto Slavų literatūrą ir įvadą į literatūrą.

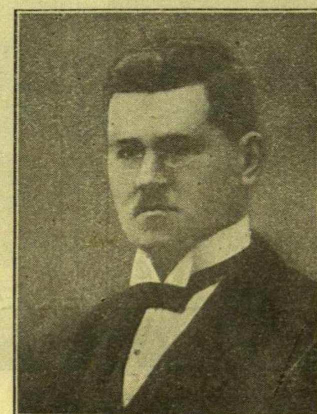
Ord. prof. **Jonas Yčas** — dėsto Lietuvos istoriją ir istoriografiją.

Ord. prof. **Edvardas Volteris** – dėsto Latvių literatūrą.

Doc. **Marija Rudzinskaitė-Arcimavičienė** - dėsto Rytų senovės istoriją.

Doc. **Jonas Vabalas Gudaitis** —dėsto Psichologiją.

Doc. **Pranas Augustaitis,** sekretorius — dėsto Anglų literatūrą.

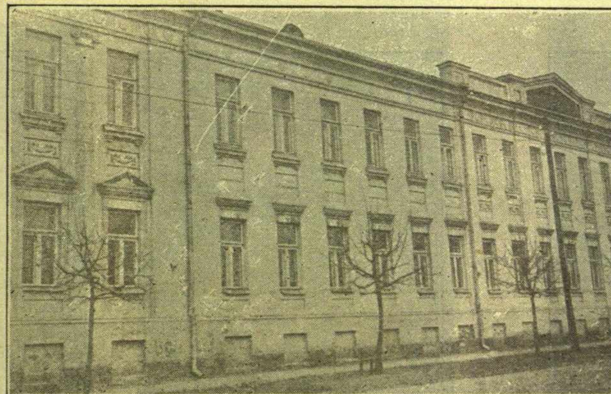
Doc. **Vladas Dubas** — dėsto Romanų literatūrą.

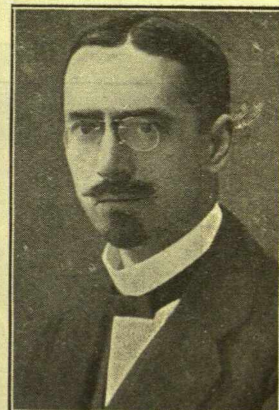
Doc. **Juozas Tumas** — dėsto Naująją Lietuvių literatūrą.

Doc. **Izidorius Tamošaitis** — dėsto Logiką.

Universiteto rūmai iš Duonelaičio gatvės.

Doc. **Jonas Strauchas** — dėsto Filosofijos įvadą.

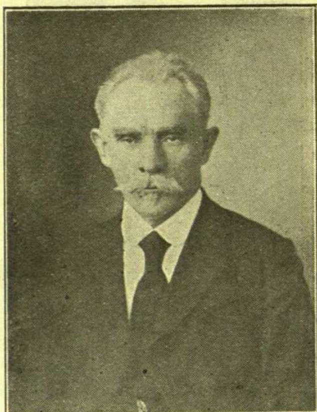

Buvę Karo Mokyklos rūmai, dabar paskirti Universitetui.

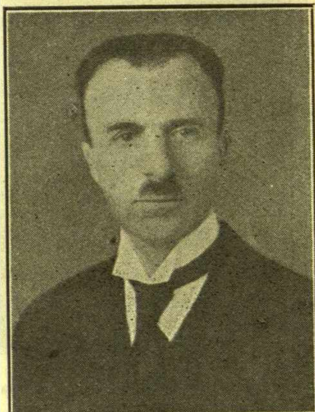

Universiteto Gamtos Tyrimo Stotis (kieme).

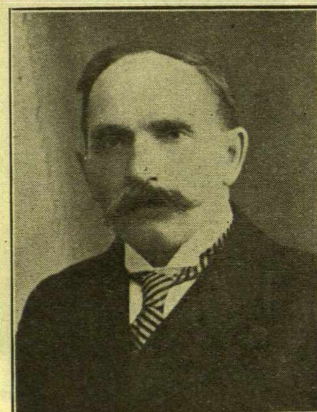
Teisių Fakultetas.

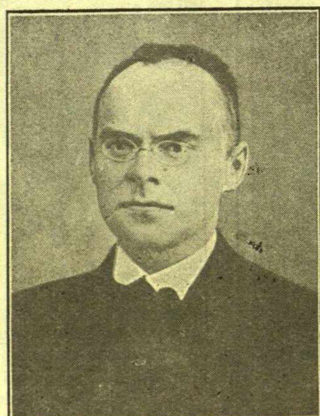
Ord. prof. **Petras Leonas,** dekanas—dėsto Teisės enciklopediją ir civilinę teisę.

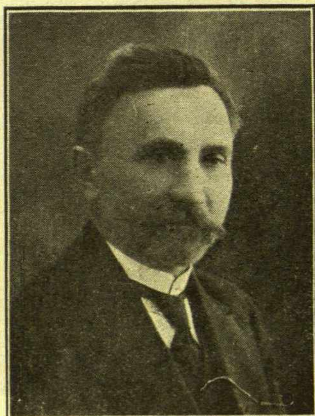
Ord. prof. **Elemeras Balogas**—dėsto Romėnų teisę.

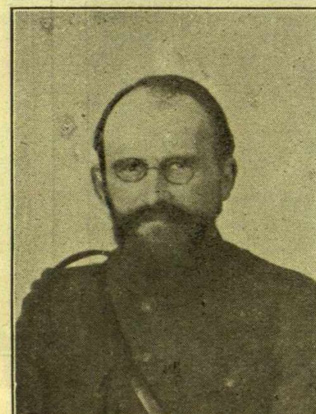
Ord. prof. **Vladas Mačys** — dėsto Civilinį procesą.

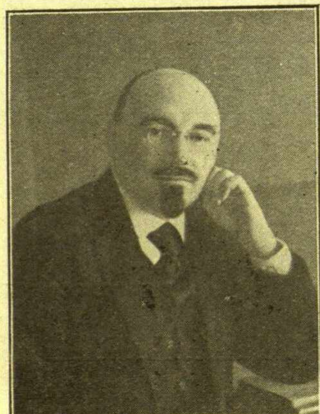
Ord. prof. **Augustinas Janulaitis**—dėsto Lietuvos teisės istoriją.

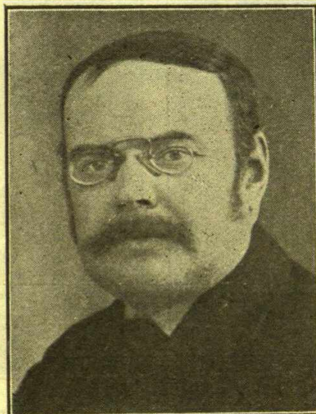
Ord. prof. **Antanas Kriščiukaitis** – dėsto Baudžiamąją teisę ir procesą.

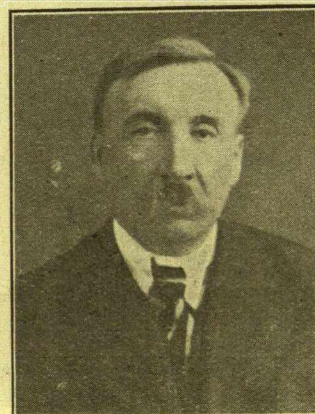
Doc. **Vaclovas Biržiška,** sekretorius — dėsto Administracinę teisę.

Doc. **Kazys Šalkauskas** — dėsto Civilinę teisę.

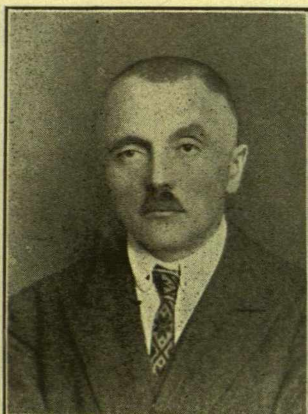

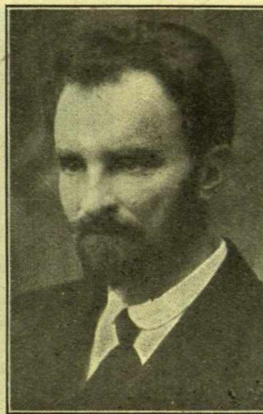
Doc. **Mykolas Römeris** — dėsto Valstybinę teisę.

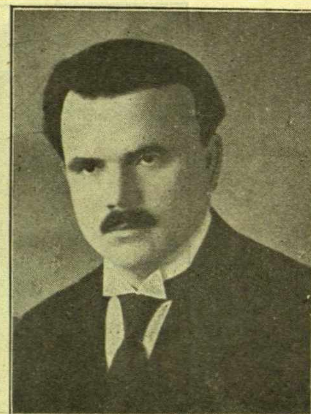

Doc. **Mikalojus Pokrovskis**—dėsto Finansų teisę.

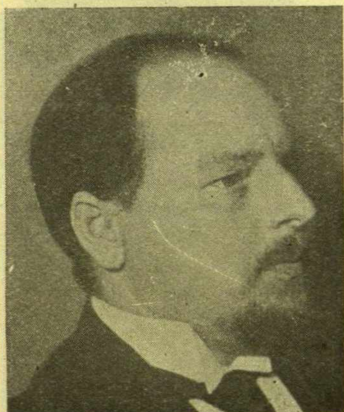

Doc. **Simonas Bieliackinas**—dėsto Civilinę ir prekybinę teisę.

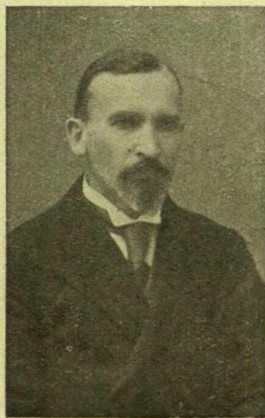

Doc. **Antanas Tumėnas** — dėsto Lietuvos valstybinę teisę.

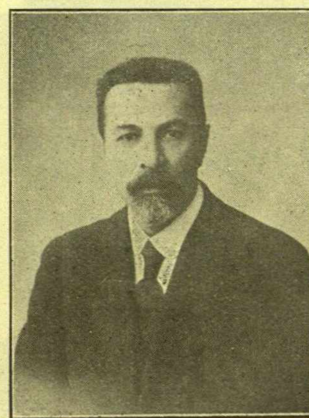

Doc. **Alfonsas Moravskis**— dėsto Lietuvos ūkį ir Lietuvos finansus.

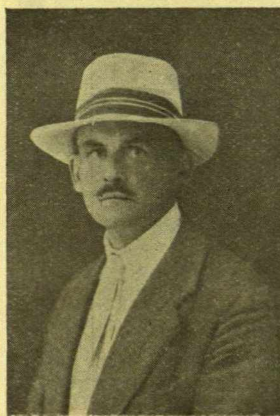

Doc. **Petras Šalčius**—dėsto Politinę ekonomiją.

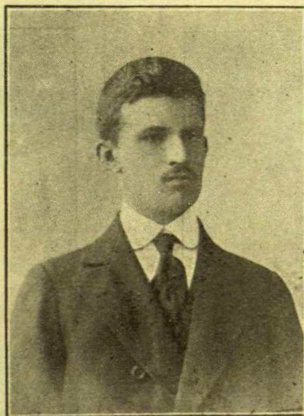
Matematikos-Gamtos Fakultetas.

Ekstraord. prof. **Zigmas Žemaitis**, dekanas — dėsto Matematiką.

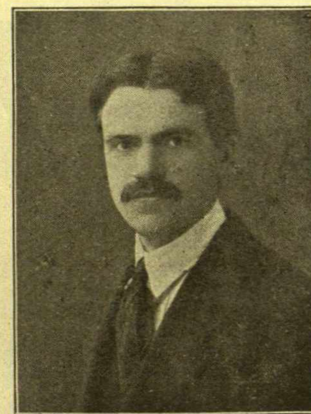

Ord. prof. **Vincas Čepinskis**, prorektorius — dėsto Fiziką.

Ord. prof. **Petras Juodakis**—dėsto Organinę chemiją.

Ord. prof. **Tadas Ivanauskas** — dėsto Zoologiją.

Ord. prof. **Konstantinas Regelis** — dėsto Anglų sistematiką.

Ekstraord. prof. **Antanas Purėnas**, sekretorius—dėsto Organinę chemiją.

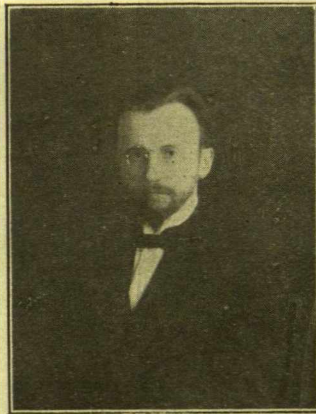

Ekstraord. prof. **Filypas Butkevičius** — dėsto Neorganinę ir analizinę chemiją.

Doc. **Liūdas Vailionis** — dėsto Botaniką.

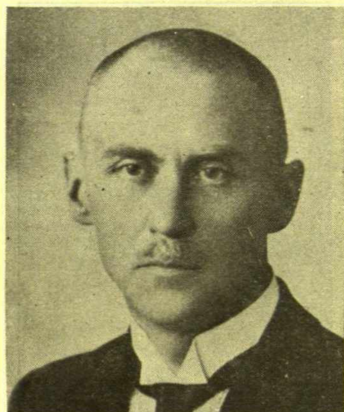

Doc. **Julijonas Graurokas**—dėsto Analizinę geometriją.

Doc. **Viktoras Biržiška**—dėsto Tikrenybių teoriją.

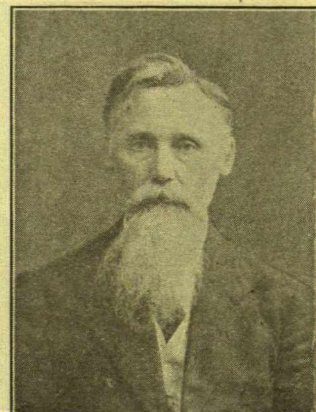
Medicinos Fakultetas.

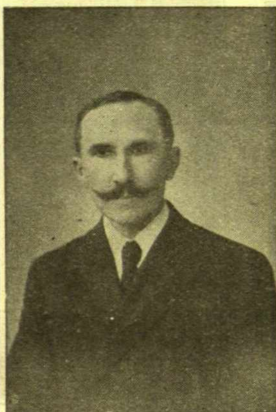
Ord. prof. **Petras Avižonis**, dekanas — dėsto Akių ligas.

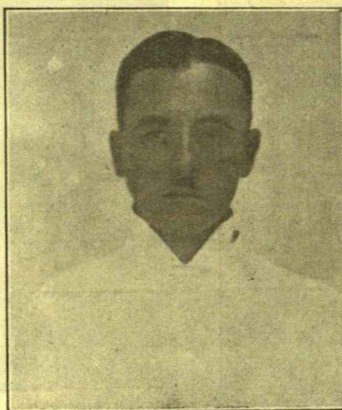
Ord. prof. **Leonas Gogelis** —dėsto Epizootologiją ir veterinarinę bakteriologiją.

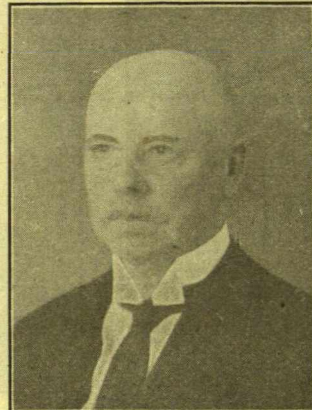
Ord. prof. **Petras Raudonikis**— dėsto Farmaciją ir farmakognoziją.

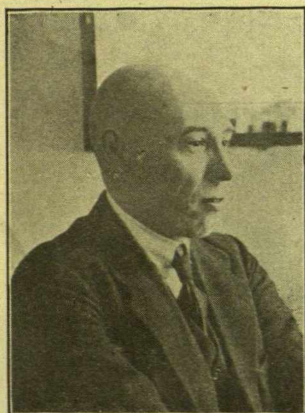
Ord. prof. **Antanas Jurgeliūnas**— dėsto Bakteriologiją ir higieną.

Ord. prof. **Jonas Boitas**—dėsto Operacinę chirurgiją ir topografinę anatomiją.

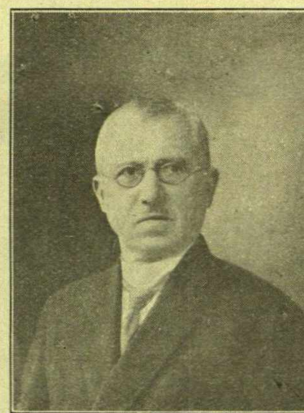
Ord. prof. **Jonas Dzirnė** — dėsto Įvadą į chirurgiją.

Ord. prof. **Karolis Vagneris**—dėsto Lyginamąją anatomiją.

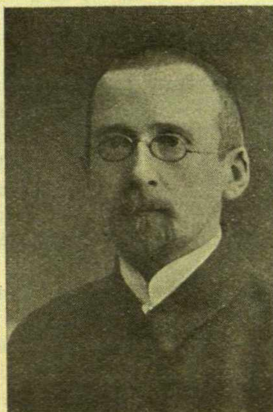
Ekstraord. prof. **Vladas Lašas**, sekretorius — dėsto Fiziologiją ir fiziologinę chemiją.

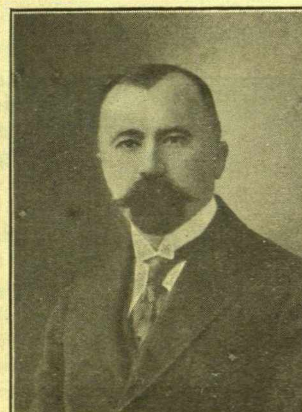
Ekstraord prof. **Juozas Bagdonas** — dėsto Įvadą į Vidaus mediciną.

Ekstraord. prof. **Jurgis Žilinskas**—dėsto Anatomiją ir histologiją su embriologija.

Ekstraord. prof. **Emilis Vinteleris**—dėsto Bendrąją patologiją ir patologinę anatomiją.

Doc **Pranas Mažylis**—dėsto Akušeriją ir ginekologiją.

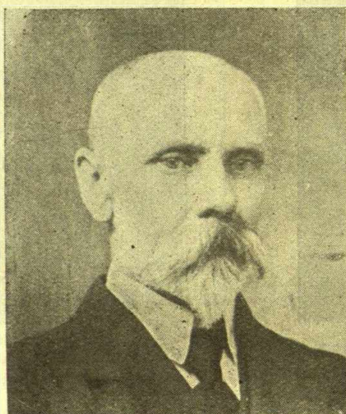

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Klinika, kuri naudojama Medicinos Fakulteto reikalams.

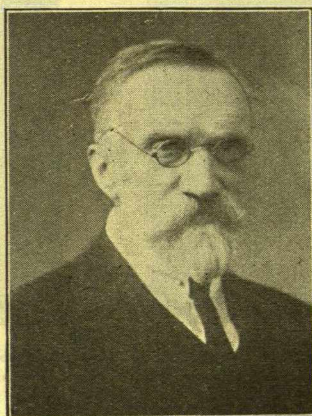

Medicinos Fakulteto „Anatomikumas".

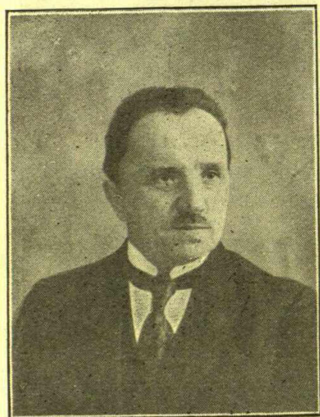
Technikos Fakultetas.

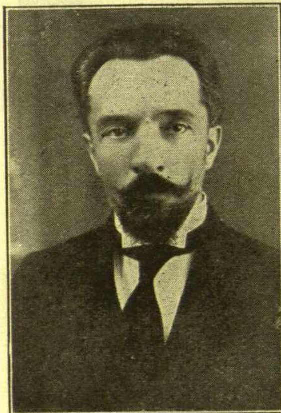
Ord. prof. **Pranas Juodelė**, dekanas —dėsto Statybos medžiagų technologiją.

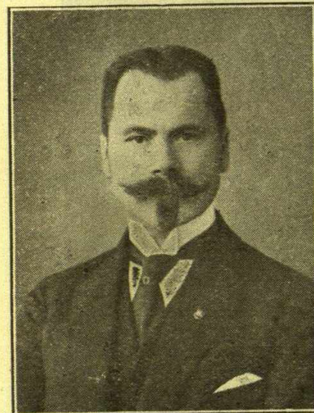
Ord. prof. **Platonas Jankauskas** — dėsto Pritaikomąją mechaniką.

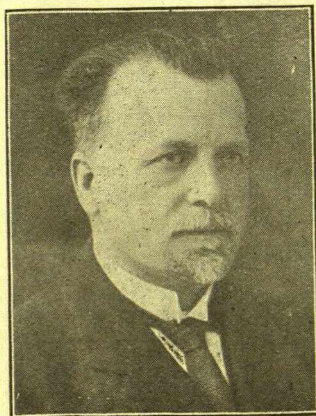
Ekstraord. prof. **Kazys Vasiliauskas** — dėsto Medžiagų atsparumą ir statybos statiką.

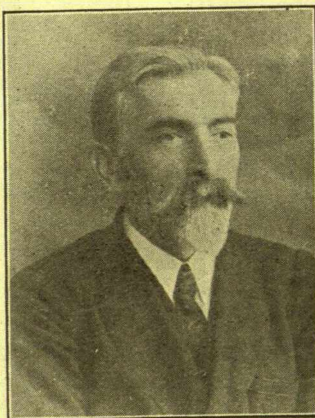
Ekstraord. prof. **Mikas Songaila**—dėsto Architektūrą.

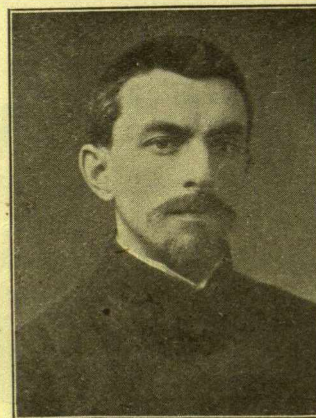
Ekstraord. prof. **Jonas Šimoliūnas** — dėsto Statybą ir kelius.

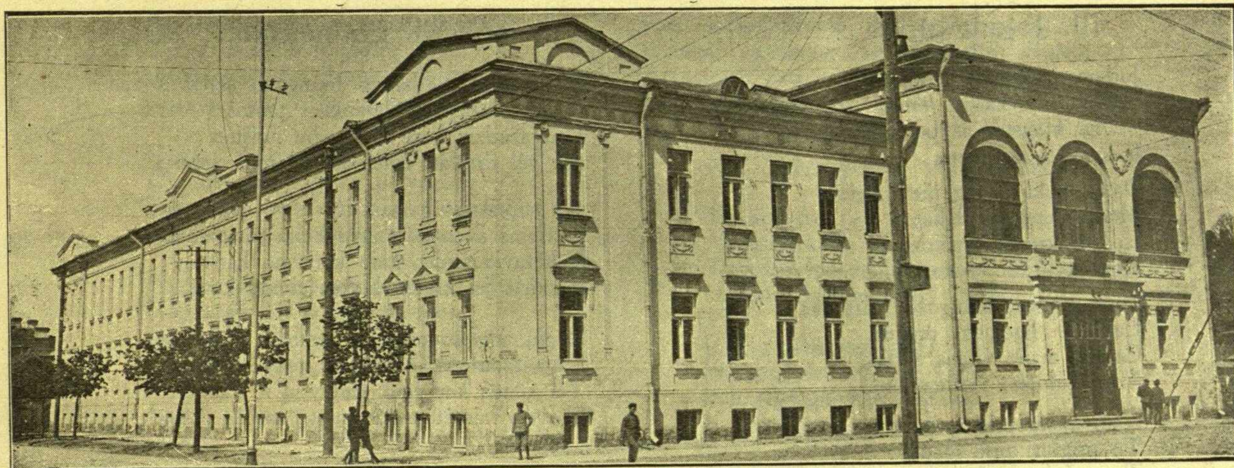
Doc. **Silvestras Grinkevičius**—dėsto Tiltų fermas ir geležines konstrukcijas.

Priv. doc. **Jeronimas Šliogeris** —dėsto Elektrotechniką.

Priv. doc. **Stepas Kolupaila**—dėsto Hidrometriją ir hidrologiją.

Lietuvos Universiteto rūmai.

Alma Mater.

Salys Šemerys.

Vilnius — amžinieji mūs Atėnai —
Pikto priešo okupuotas.
Tad išguiti keliam liūdną, lėną
Savo naujo proto puotą.
Ei neliūskime, jauni studentai!
Vilnius mūsų buvo mūs ir bus.
Smarkią nuoskriaudą iškentus
Mūs revanšas bus žvarbus.

Kauno mūs akiračiui mažoka.
Nors mintim į Vilnių kilkim.
Ankšta čia Kaune, kur dvokia
Kerpėm, sąšlavom ir silkėm.
Ei neliūskime, jauni studentai!
Vilnius mūsų buvo mūs ir bus.
Smarkią nuoskriaudą iškentus
Mūs revanšas bus žvarbus.

Atkakliai varykim mokslo vagą
Neatbodami į nieką.
Linksminkimės nuskriaustieji. Dagi
Parblokštiems pagieža lieka.
Ei neliūskime, jauni studentai!
Vilnius mūsų buvo mūs ir bus.
Smarkią nuoskriaudą iškentus
Mūs revanšas bus žvarbus.

Greitai mes sugrįšime į Vilnių
Į sostinę pažadėtą
Restauruosim seną ir prakilnų
Vilniaus Universitetą.
Ei neliūskime, jauni studentai!
Vilnius mūsų buvo mūs ir bus.
Smarkią nuoskriaudą iškentus
Mūs revanšas bus žvarbus.

IŠ KARO GARSŲ.

Faustas Kirša.

I. Su nauju švyturiu.

O Dieve, su nauju džiaugsmu
Aš vėl esu prie Tavo kojų
Ir žemę šventąją žegnoju,
Ir naują švyturį imu.

Gana ligų, gana raudos
Mes patys kryžiai ir vadovai,
Tos pačios lūpos — kitai kovai
Ir darbui nieks nepavaduos.

Kaip tyli amžių paslaptis —
Pilyse ir šiluos klajūnai —
Dainuojam, kas kapuos nežūna,
Kaip kartas lydinti akis.

Kur ves slaptoji nežinia?
Ar karo mums damoklo kardas?
Ar žus pasklidęs laisvės skardas
Ir galia kūpanti minia?

Nerimastis — silpnų dalia.
Aušron iškelk atsidūsimą,
Aprėpki amžiną troškimą —
Ir laisvės kūnu taps valia!

Jau mes laimėjom — trenk raktus!
Iš rūsių kelk žmonėms žinyną.—
Tegul pasaulis dvasią žino,
Kur kraštas naujas ir skaistus.

II. Garbės vyrams.

Jūs išėjote šarvuoti —
Žydi nuplakta tėvynė . . .
Šventai žemei naują klotį
Nešat, burdami grandinę.

Ei, jūs vyrai ažuoliniai
Ne vilionėm einat žemę:
Laisvė padegė krūtinę,
Žilos pilys mintį remia.

Žaizdos lydi jūsų dieną,
Bet troškimai nenunoko —
Ant nukalto šalto plieno
Kraujas laisvės šokį šoka.

Sunkūs karstai ir vainikai
Ginklų žemėn neištrenkia.
Viešpats Kovas jums patiko —
Vyrai, kovon ženkit, ženkit! . .